

TANUVALLATÁS AZ 1657. ÉVI ARATÁS KEZDETÉRŐL.

Révay Dániel kérelmére — nem tudni mi czélból — 1657. évi jul. 9-én Wesselényi Ferencz nádor meghagyta a thuróczi konventnek, hogy tanukat hallgasson ki az iránt: „*vajjon tudja-e a tanu, hogy Magyarországon július 9. előtt s az nap már javában arattak, s vajjon látott-e a tanu bőven learatott gabonát.*“¹

A konvent ezekről azon évi július 14. és következő napjain *Bars* és *Nyitra* megyékben névszerint: Simony, Kis-Bélicz, Zsámbokrét, Pusztá-Zsámbokrét, Nadlány, Rajcsány, Kis- és Nagy-Helbény, Koros és Nagy-Tapolcsány községekben vallatott tanukat, kiknek vallomásai szóról-szóra így következnek:

1. testis. Generosus dominus Georgius *Simonyi*, ibidem in curia sua nobilitari commorans in comitatu *Barsiensi* habita, annorum 38, sub juramento illo, quo adstrictus est comitatui fassus est: Tudom, látom bizonyosan, hogy kilenczedik és az előtt való napokon learatták egynehány helyen az árpát, minthogy meg volt érve és az idő hozta ugyan itt simonyi határban s addendo, hogy rozsot is a készet aratták.

2. testis, Generosus dominus Emericus Simonyi juratus, examinatus ibidem in possessione *Simony* in comitatu Barsiensi habita commorans, annorum 31. fatetur: Jártam Szkacsányra hetedik Julii, láttam egynehány hold árpát azon szkacsányi határban, aki Nyitra vármegyében vagyon, derekassan arattak; azután magam is arattam az magam árpámat, minthogy az idő úgy hozta és meg volt érve.

3. testis. Nobilis Paulus Varsányi, ibidem in possessione *Simony* commorans, annorum circiter 57, juratus examinatus fassus est: Láttam, hogy kis-béliczi határban nyolcz holddal vagy kilenczezel le volt aratva az árpa; azonkívül zsámbokréti mezőben, aki Nyitra vármegyében vagyon, azon szerint nadlányi mezőben, rajcsányi mezőben mind rozsot, mind árpát keresztben és kévékben; helybényi mezőben az szerint nagy holdakkal. Ujfalussy István urammal tizenkilencz keresztet láttam; kis-krstyenei mezőben Bars vármegyében két holddal láttam learatva az árpát.

4. testis. Nobilis Joannes Varsányi, annorum circiter 43, juratus, examinatus

¹ E kérdőpontok az eredetiben latinul vannak.

fatetur: Láttam kis-krstyenei határban egy holddal árpát kévékben hetedik Julii, mert az idő hozta, hogy megért volt.

5. testis. Joannes Csierni, subditus Stephani Varsányi, judex ordinarius possessionis *Simony*, annor. circ. 45. juratus examinatus fatetur: Láttam szkacsányi határban hetedik Julii öt keresztet learatva árpát.

6. testis. Providus Joannes Borbély, in possessione *Kis-Bilicz* annorum circiter 75. juratus examinatus fassus est: Vagyon még magamnak való gabonám nyolczvan mécznyire tavalyi, de kilenczedik Julii arattam magam árpámat rozsszal együtt hét keresztet és azidőtül mind arattatták, mert megért az gabona.

7. testis. Joannes Zima in oppido *Zsámbokrét* in comitatu Nitriensi habita, commorans in oenopolio domini magnifici comitis familiae Blasii Apony, juratus examinatus fassus est: Az én bátyámnak anyyi gabonája vagyon, hogy két esztendeig el nem kütti, azért nem szükségre való gabonáért aratott, de az idő úgy hozván, megért, az gabonát arattatott.

8. testis. Nobilis Michael Ludway in oppido *Zsámbokrét*, in comitatu Nitriensi habito, commorans, annorum circ. 32. juratus examinatus fassus est: Láttam septima (Julii) et subsequentibus elegendő árpát derekassan learatva, az kit kenyérnek valót, hanem úgy megért, hogy összezsugorodott. Azt is láttam, hogy helybéni határban nagy holdakkal rendekben, keresztben eleget arattak volt. Némelyek immár elvégezett félben is vannak nálunk az aratásban.

9. testis. Nobilis Sigismundus Mátyássi, ibidem commorans, ann. 45. juratus examinatus fassus est per omnia, ut praecedens testis.

10. testis. Nobilis Andreas Szörinyi, ibidem commorans, annorum circiter 32, jur. exam. fassus est per omnia, ut praecedentes nonus et 8-vus testes.

11. testis. Joannes Bruczko, ibidem in oppido *Zsámbokrét*, in comitatu Nitriensi habito, commorans, ann. circ. 46, subditus generosi domini Adami Sándor, jur. exam. fassus est: Én meg szerdán mult egy hete, úgy mint quarta Julii magam árpámat, aki ugyan derekassan megért volt, arattam egynéhány keresztre valót, azonkívül rozst kilenczedik Julii nyolczvan keresztre valót.

12. testis. Nobilis Dávid Hassák, ibidem in oppido *Zsámbokrét* commorans, circ. 38. annorum, jur. exam. fassus est, ut praecedentes nonus et decimus, undecimusque testes per omnia.

13. testis. Paulus Hlavács, in saepéfato oppido commorans, judex communis, annor. circ. 40. subditus generosi domini Joannis Viszocsányi, jur. exam. fassus est. ut praecedens duodecimus testis: Azt is tudom, hogy másutt is az falukon derekasan arattak kilenczedik és az előtt harmad nappal.

14. testis. Georgius Zima *Pusztá-Zsámbokrétiensis*, ibidem commorans, ann. circ. 60. juratus exam. fassus est: Én az magam gabonámat elegendőt arattam hetedik és kilenczedik Julii.

15. testis. Adamus Kucsera, ibidem commorans ann. circ. 50. jur. exam. fassus est: Hatodik Julii learattam magam árpámat, mert igen megért volt; némelyek el is végezték e héten az aratást.

16. testis, in possessione *Naglány*, in comitatu Nitriensi, providus Stephanus Amurich, iudex communis, ann. circ. 40, subditusque generosi domini Petri Aponyi, jur. exam. fassus est: Nálunk kezdettek az derék aratáshoz hetedik és kilencedik (Juli), mind árpát, rozst és tiszta búzát arattuk.

17. testis. Boltis Polák ibidem juratus et officialis, subditus generosi domini Caspari Aponyi, ann. circ. 42. jur. exam. fassus est, ut praecedens decimus sextus testis per omnia.

18. testis. Stephanus Chrenko, in iam fata possessione, juratus et officialis, subditus generosi domini Petri Aponyi, ann. circ. 50. jur. exam. fassus est. ut praecedentes 16. et 17. testes.

19. testis. Admodum reverendus dominus Andreas Maczák, parochus ecclesiae *Naglányiensis*, ad puritatem conscientiae fassus est per omnia, ut praecedentes 16. 17 et 18. testes.

20. testis. Petrus Martini in possessione Nagy-Apony commorans, officialis generosi domini Caspari Aponyi, hic repertus, in praenominata possessione *Naglány*, ann. circ. 50. jur. exam. fassus est: Láttam, mikor az uram parancsolatjából ide jöttem, hogy mindenütt arattak.

21. testis. Generosus dominus Emericus Rajcsányi, in aedibus suis nobilibus, ibidem in possessione *Rajcsány* in comitatu Nitriensi habita, fassus est sub iuramento, illo quo adstrictus est inelyto comitatui Nitriensi: Hogy nona Julii derekasan kezdette ő kegyelme az aratást, hoc addito, hogy az ő kegyelme szegény emberi, még azelőtt való napokon.

22. testis. Generosus dominus Paulus Rajcsányi, filius generosi domini Emeric. Rajcsányi, jur. exam. fassus est per omnia, ut dominus Petrus.

23. testis. Stephanus Pawlon, iudex communis possessionis *Rajcsány*, anni circ. 60, subditus generosi domini Emerici Rajcsányi jur. exam. fassus est: Vagyon egy hétnél több, hogy derekas aratáshoz kezdettek.

24. testis. Stephanus Brixia, ibidem commorans juratus, subditus generosi domini Joannis Ujfalussi, post iuramentum fatetur, ut praecedens vigesimus tertius testis.

25. testis. Georgius Zigó, ibidem commorans, juratus, subditus generosi domini Emerici Rajcsányi, ann. circ. 45. post iuramentum fatetur, ut praecedens 23-us és 24-us testes.

26. testis. Michael Krcho, in iam fata possessione commorans, juratus, subditus generosi domini Emerici Rajcsányi, ann. 42. post iuramentum fatetur per omnia, ut praecedentes 23, 24, et 25. testes.

27. testis. Andreas Marco in possessione *Kis-Helbény* commorans, in comitatu Nitriensi habita, iudex communis, subditus generosorum dominorum Johannis et Ladislai Ujfalussy, ann. circ. 45. jur. exam. fassus est. Láttam, hogy az én szomszédom negyedik Julii derekassan kezdette az aratást; azt is tudom, hogy eddig elvégezte volna az aratást, de az esős idő megtartóztatta, hoc addito, még az urunk gabonáit is mind learattuk volna, ha azon esős idő akadályt nem tölt volna.

28. testis. Stephanus Marco, juratus, ibidem commorans, subditus eorundem dominorum, ann. circ. 45, post iuramentum fatetur, ut praecedens 27. testis per omnia.

29. testis. Joannes Gális in eadem possessione commorans, juratus, subditus corundem dominorum, post juramentum fatetur uniformiter, ut praecedentes 27. et 28.

30. testis. Stephanus Hewado in iam saepe fata possessione commorans, subditus corundem dominorum, juratus, post juramentum fatetur uniformiter ut praecedentes 27, 28, et 29. testes.

31. testis. Andreas Halgas in possessione *Nagy-Helbény*, in comitatu Nitriensi: habita commorans, annor. circ. 50. subditus egregii domini Stephani Körösi, juratus ibidem, post juramentum fassus est: Nyilván az derekas aratáshoz, magam megért gabonámat arattam hetedik Julii, és más szomszédim.

32. testis. Joannes Maczo, in eadem possessione commorans, juratus, annor. circ. 45. subditus jamfati egregii Stephani Körösi, post juramentum fassus est: Negyedik Julii derekassan arattattam nem csak őszi vetést, de bőjti árpát is.

33. testis. Joannes Massat in possessione *Körös* commorans, judex communis, in comitatu Nitriensi habita, subditus spectabilis ac magnifici domini Georgii Berényi, ann. circ. 30. post juramentum fassus est: Ujfalussy István uram két holddal lekaszáltatta az árpát, mivel itten nálunk akinek kevés aratója vagyon gereblés kaszával lekaszáltatja az árpáját.

34. testis. Georgius Máczo. ibidem commorans, juratus, annor. circ. 52. subditus spectabilis ac magnifici domini Georgii Berényi, post juramentum fassus est: Negyedik Julii learattattam nyolcz kereszt árpát, nem a fejébe: hogy kenyerem nem lett volna, de az idő magával hozta.

35. testis. Joannes Trizna, in iam fata possessione commorans juratus, ann. circ. 42. subditus generosorum dominorum Joannis et Ladislai, Ujfalussy post juramentum fatetur: Én derekas aratáshoz kezdettem kilencedik Julii.

36. testis. Martinus Guda ibidem commorans, juratus, ann. circ. 70, subditus iam fati domini Georgii Berényi, post juramentum fatetur: Tudom, hogy derekassan arattak kilencedik Julii.

37. testis. Petrus Zalko in oppido *Nagy-Tapolcsány* commorans, in comitatu Nitriensi habita, judex communis, annor. cir. 50. subditus illustrissimi comitis domini Adami Forgács, post juramentum fatetur: Az én szomszédom ötödik Julii learatta az árpáját, nem kenyér szükségéért, hanem az idő magával hozta.

38. testis. Joannes Treffan, ibidem commorans, juratus, annorum circiter 40. iam fati domini comitis subditus, post juramentum fassus est: Láttam, hogy szőlőcsíniek derekassan arattak.

39. testis. Martinus Karuicsék, in fato oppido commorans, juratus, annorum circ. 50. eiusdem domini comitis subditus, post juramentum fassus est, ut praecedens in ordine 38. testis.

40. testis. Andreas Proko, in iam fato practituiato oppido commorans, juratus, subditus dieti domini comitis, annorum circ. 60. post juramentum fassus est: He-

tedik Julii magam derekassan aratni kezdettem rozst, nem a fejében :
hogy kenyérre való gabonám nem volt volna, de azért, hogy megért volt.

41. testis. Valentinus Petrus, ibidem commorans, juratus, subditus attacki
domini comitis, annorum circiter 40. post juramentum fassus est, ut in ordine prae-
cedens 40. testis.

Az Országos Levéltárban *NR.A.* fasc. 492. no. 18. jelzet alatt
őrzött eredetiről közli

TAGÁNYI KÁROLY.
